

Onderwerp Voortgang lopende zaken m.b.t. het slavernijverleden van Groningen
ter informatie
Steller Rob Visser

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 06 5547 0833   Bijlage(n) 4   Ons kenmerk 43367-2023
Datum 15-2-2023   Uw brief van   Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

De gemeente Groningen is op meerdere manieren bezig met het slavernijverleden en de doorwerking daarvan: het Discriminatie Meldpunt Groningen verzorgt stadswandelingen en gastlessen; er is subsidie beschikbaar gesteld voor een jaar lang herdenken en vieren; er wordt onderzoek gedaan naar de rol van de overheid; het college onderzoekt hoe excuses aan te bieden voor het handelen van het toenmalige stadsbestuur; en er komt een monument. In deze brief informeren wij u over de voortgang van een aantal van deze zaken.

Een jaar lang herdenken en vieren

Op 1 juli 1863 werd de slavernij in Suriname en de Caraïbische eilanden bij wet afgeschaft. Een groot deel van de tot slaaf gemaakten werd gedwongen om onder staatstoezicht nog 10 jaar lang op de plantages door te werken. Daarmee is in het toenmalige koninkrijk de slavernij pas daadwerkelijk ten einde gekomen in 1873.

Vorig jaar hebben diverse partijen (stichtingen, culturele instellingen etc.) vanuit een succesvolle samenwerking invulling gegeven aan het herdenken en vieren van de afschaffing van de slavernij. Ook in 2023, wanneer de 150-jarige afschaffing wordt herdacht en gevierd, werken zij samen aan een gezamenlijke invulling. Daarvoor stellen wij €50.000,- beschikbaar. Er wordt tevens gezocht naar extra financiering in landelijke regelingen.

Het onderzoek naar de rol van de overheid

Onderzoekers van de RUG en het Groninger Museum onderzoeken de rol van het stadsbestuur ten tijde van de VOC en de WIC. In het tweede kwartaal van 2023 geven de onderzoekers een tussentijdse terugkoppeling van de bevindingen. In het najaar van

Volgvel 1

2023 is het onderzoek afgerond. U wordt vervolgens geïnformeerd over de uitkomsten.

Aanleiding van het onderzoek is de motie ‘Onderzoek de rol van de overheid in het slavernijverleden’ van 30 juni 2021 (zie bijlage 1), waarin de raad constateert dat er al onderzoek is gedaan naar de rol van het stadsbestuur en de Groningse kamer van het WIC. Er wordt verzocht om de rol van het stadsbestuur nader te onderzoeken en hierin ook de rol ten tijde van de VOC mee te nemen. Het onderzoek wordt onafhankelijk en objectief uitgevoerd. Het onderzoek is niet gericht op de afweging om excuses aan te bieden voor het handelen ten tijde van de VOC en/of de WIC. Zo is dit ook afgesproken met de onderzoekers en een afvaardiging van de raad (zie bijlage 2: *Definitief verslag bijeenkomst slavernijverleden 25-02-2022*). De (tussentijdse) onderzoeksresultaten kunnen daarentegen wel van invloed zijn op de afweging en de inhoud van excuses van het bestuur. Deze nuance stelt de onderzoekers in staat om op een veilige en objectieve wijze het verleden te onderzoeken.

Excuses slavernijverleden

Landelijk is er steeds meer aandacht voor het slavernijverleden en de rol van de overheid hierin. De stadsbesturen van Amsterdam¹, Rotterdam², Utrecht³ en Den Haag⁴ hebben als rechtsopvolger excuses aangeboden voor de rol van de betreffende stadsbesturen. De Nederlandse regering heeft op 19 december 2022 als rechtsopvolger van de landelijke overheid excuses aangeboden⁵.

Op dit moment weten wij dat het Groninger stadsbestuur ten tijde van de WIC een aandeel had in het slavernijverleden. Stad en Lande had een eigen WIC-kamer van waaruit werd bestuurd en gefaciliteerd⁶. Over de rol van het stadsbestuur in het slavernijverleden ten tijde van de VOC is op dit moment minder bekend. Deze rol wordt op dit moment nog onderzocht.

Wij snappen de gevoeligheden voor juiste timing, onderbouwing en bewoording van excuses. Wij onderzoeken hoe en wanneer het bestuur, als rechtsopvolger, excuses kan aanbieden voor de rol van het stadsbestuur ten tijde van de WIC en de VOC. Dit onderzoek verloopt in afstemming met nazaten en op andere wijze betrokkenen.

Wij informeren u op een later moment over de verdere voortgang rondom het aanbieden van excuses.

Het monument

In Q3 2022 adviseerde Kunstpunt de gemeente Groningen over een monument voor het Trans-Atlantische en het Aziatische slavernijverleden (zie bijlage 3: *Advies van Kunstpunt – Resultaten vooronderzoek*). Het college heeft het artistiek-inhoudelijke

---

¹ Amsterdam 1 juli 2021 – <https://nos.nl/artikel/2387567-eindelijk-excuses-van-amsterdam-voor-slavernij-nu-de-staat-nog-zeggen-nazaten>

² Rotterdam 10 december 2021 – <https://nos.nl/artikel/2408945-gemeente-rotterdam-biedt-excuses-aan-voor-slavernijverleden>

³ Utrecht 23 februari 2022 – <https://nos.nl/artikel/2418526-ook-utrecht-biedt-excuses-aan-voor-slavernijverleden-laait-dit-voorbeeld-zijn>

⁴ Den Haag 20 december 2022 – <https://nos.nl/artikel/2453161-burgemeester-biedt-excuses-aan-voor-slavernijverleden-den-haag>

⁵ <https://nos.nl/artikel/2461155-brede-steun-in-kamer-voor-slavernij-excuses>

⁶ <https://www.groningerarchieven.nl/actueel/agenda/175-stad-en-lande-in-slavenhandel>

Volgvel 2

advies overgenomen en heeft voor de uitvoering €150.000,- beschikbaar gesteld in de begroting van 2023. Kunstpunt heeft in het najaar van 2022 de opdracht gekregen om een monument te vervaardigen ter herdenking van het koloniale en Trans-Atlantische en Aziatische slavernijverleden van Groningen, aansluitend bij het artistiek-inhoudelijke advies (zie bijlage 4: *Opdrachtverlening monument herdenking afschaffing slavernijverleden*). Het doel van het monument is meerledig: primair moet het een plek zijn om slachtoffers van het koloniale verleden en de Trans-Atlantische en Aziatische slavernij te herdenken. Het monument geeft informatie over de geschiedenis en de doorwerking hiervan in het heden. Het moet toegankelijk en uitnodigend zijn als een plek dat het publiek kan gebruiken voor ontmoeten, bezinning en spelen.

Momenteel loopt er een onderzoek naar de beoogde locatie voor het monument, een betekenisvolle plek waarbij ruimte is voor herdenken en vieren. De meest passende en realistische locaties, waar nader onderzoek naar wordt verricht, zijn de Ossenmarkt, het Zuiderplantsoen en het Noorderplantsoen. Bij dit onderzoek komt het een en ander kijken: participatie en wensen van nazaten en anderzijds betrokken inwoners, participatie van buurtbewoners, waar is herdenken en vieren mogelijk gelet op het broedseizoen, regelgeving erfgoed i.v.m. monumentale status omliggende panden, vergunningen, en de ruimte voor herdenken en vieren gelet op de schaarste aan evenementenlocaties.

Op 1 juli 2023 wordt er een tijdelijke markering geplaatst op de beoogde locatie. Op deze plek wordt herdacht en gevierd. Het college zet zich in om op 1 juli 2024 het uiteindelijke monument te onthullen.

Bij dezen informeren wij u over het proces op hoofdlijnen. De planning is krap. Wij doen ons uiterste best om deze planning aan te houden, maar zijn hierbij ook afhankelijk van de voortgang van de participatietrajecten. Wij zijn bezig om externe projectondersteuning toe te voegen aan de projectgroep van Kunstpunt.

Onderzoek en start kunstcommissie – januari t/m maart 2023

- een brede informatiebijeenkomst over het verdere proces, voor geïnteresseerde inwoners, raadsleden en op andere wijze betrokkenen;
- het formeren van een kunstcommissie;
- het formuleren van een kunstopdracht;
- locatieonderzoek en participatietraject met buurtbewoners;
- de selectieprocedure van kunstenaars.

Uitzetten kunstopdracht – april t/m mei 2023

- vaststellen locatie door college en informeren van de raad;
- drie kunstenaars selecteren.

Schetsontwerpen – juni t/m september 2023

- de geselecteerde kunstenaars maken schetsontwerpen;
- Ketj Koti (30 juni/1 juli) herdenking en viering op de locatie waar het monument komt;
- er wordt een tijdelijk monument onthuld op 30 juni/1 juli.

Definitief ontwerp – oktober 2023 t/m januari 2024

- onderzoek technische haalbaarheid en aanvragen vergunningen;
- schetsen uitwerken tot definitief ontwerp;
- informeren van de raad.

Uitvoeren definitief ontwerp – februari t/m juni 2024

- materialen bestellen;
- monument vervaardigen i.s.m. uitvoerders;
- opstellen onderhoudsplan;
- opleveren van het monument op 1 juli 2024.

Afsluitend

Wij zetten ons in voor het inzichtelijk maken van ons slavernijverleden en een zorgvuldige wijze van herdenken en vieren. In het tweede kwartaal van dit jaar wordt u nogmaals door ons geïnformeerd over de laatste stand van zaken.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.